

De policor en zijn geluidsdecor

Op een oude Ermelose grafsteen wordt een overleden bestuurslid van 'De Vereniging tot opvoeding en verpleging van idioten en achterlijke kinderen' geëerd. Idioot en achterlijk waren destijds normale termen, maar in de loop van de jaren werden ze als kwetsend ervaren. Mensen met een verstandelijke beperking werden daarom zwakzinnig genoemd, of mentaal geretardeerd. Die termen werden op hun beurt óók weer beladen, dus raakte 'geestelijk mindervalide' in de mode, en later maakten bijdehante janweeta's er achtereenvolgens zwakbegaafd, geestelijk gehandicapt, verstandelijk gehandicapt en verstandelijk beperkt van. Deze caleidoscopische naamsvernieuwing is het onderwerp van vanavond; ik ga ervan uit dat u er geen thelalgie, kwijnziekte of heautoscopie aan zult overhouden ...

Het continu vernieuwen van etiketten is een interessant fenomeen, dat zich voordoet als mensen een eigenschap hebben die als ongemakkelijk of minderwaardig kan worden ervaren. Dat geldt bijvoorbeeld voor de werkster, die we interieurverzorgster m/v zijn gaan noemen en voor mensen zonder baan, die geen werkloze mee-etters of janpappelepappen zijn maar 'op zoek naar een nieuwe uitdaging'. Het geldt a fortiori voor het mijnenveld aan labels voor ras en seksuele voorkeur.

Minderheden, van de interieurverzorgster m/v tot aan de lgbt'er, ervaren nog steeds pijnlijke vooroordelen en discriminatie. Deze chronische aantasting van hun menselijke waardigheid dient krachtig bestreden worden. Of een trukendoos vol nieuwe benamingen daarbij helpt, is echter de vraag, want het betreft waarschijnlijk hooguit markeringen van de heersende moraal. Die moraal leidt er bijvoorbeeld toe dat het voorheen normale woord 'neger' in diskrediet raakt, waardoor mensen inmiddels vaak weifelen hoe zij een zwarte Afrikaan moeten aanduiden. (Cabaretier André Manuel stelt 'gebroken wit' voor, beeldt u zich eens in!)

Iedereen begrijpt dat de evolutie niet spontaan slaven opleverde, maar tegenwoordig moeten we 'slaafgemaakten' zeggen. Voor niet-heteroseksuelen bestaat zelfs een regenboog aan etiketten, waaronder nicht, gay, holebi en een waslijst aan acroniemen.

Deze tredmolen van naamsvernieuwing lijkt symbool te staan voor onze machteloosheid discriminatie de baas te worden. Het is zelfs mogelijk dat de negatieve effecten ervan overheersen: zoetklinkende, maar felomstreden, nieuwe labels geven ons bijvoorbeeld ten onrechte het geruststellende gevoel goed bezig te zijn. Daardoor loopt de daadwerkelijke aanpak van achterstellingen vertraging op. Daarenboven lokken deze benamingen eindeloos en energievretend gebakkelei uit over woorden, waardoor het zicht op daden belemmerd wordt.

Instandhouding van de oude, schurende benamingen zou zelfs weleens kunnen helpen, omdat we achterstellingen – en de noodzaak daar wat aan te doen – dan

scherper zouden voelen. Natuurlijk zou het aantal door woorden gekwetsten toenemen als we verzachtende termen achterwege laten. Maar moeten we echt hun hemdsslippendragers zijn? Soms wordt je bijvoorbeeld verzocht 'geachte dames en heren' door 'beste mensen' te vervangen. Dan zou je daar minder wachochtig, laconieker, op kunnen reageren, bijvoorbeeld door grinnikend op te merken: 'interessant hoor, wil je nog koffie?' Deze gedachtegang moet u warm houden!

Zeker, woorden kunnen kwetsend zijn, maar in wezen zijn het niet meer dan trillende luchtmoleculen, dan wel pixels op een scherm. Woorden hebben geen natuurlijke macht over ons. Woorden hebben slechts zo veel macht als wij ze zelf geven. Toch kunnen velen hun boosheid niet opzijzetten als ze geteased worden: beledigingen via de sociale media zijn als thyllen het kernhout van onze beschaving binnengegroeid. Wat is er toch met de cofferdam van onze tolerantie, ons incasseringsvermogen en onze solidariteit met anderen gebeurd? (De kortte van dit betoog verhindert uitweiding over deze interessante gedachte.)

De monoklonale eufemismendiscussies middels breed geapp en privégefacebook zijn zinloos. Heisteren hoeft niet en gescheld hoort achter de koepdeur onder de trap: we moeten niet met bilzekruid of cleistogamen reageren op een verkeerd woord, maar met verbale boeketjes pensees en aloëetjes. Er zal dan energie vrijkomen voor de praktische bestrijding van vooroordelen en achterstellingen. Het thans veel te hoge 'sociale hellmangetal' zal dalen en de ergerniswekkende nieuwe etiketten zullen vanzelf verdwijnen, want het zijn slechts sociale randverschijnselen. Het hoeft echt niet rats-boem en à grands frais te gaan, u zult ook niet in een grandguignol belanden. Eropuit dus: vraag via het COA een oudewetter te eten, word taalmaatje, of trek uw portemonnee en neem een verstandelijk beperkte met een Wajong-uitkering in dienst!

Respectvol contact met mensen buiten uw vertrouwde omgeving is de sleutel. Face to face en niet de stercore Ennii, of om u in de picture te spelen. Kinderen zouden daar van jongs af aan in getraind moeten worden. Als volwassenen kunnen ze dan, zonder in platitudes te vervallen, zoeken naar overeenkomsten met anderen, zonder per se jootsie te willen hebben.

Dames en heren, interieurverzorgsters m/v, gebroken witte medemensen, mensen tussen twee banen ... excusez-moi ... Beste mensen! De legendarische John Cleese kondigde ooit relaxed Tina Turner aan. Hij vroeg plataf: "U heeft een beetje vreemd accent, bent u toevallig zwart?" En nadat ze dit beduusd bevestigde: "Prachtig! Zwart en ook nog vrouw!" Ze respecteerden elkaar zeer en niemand nam aanstoot aan hun conversatie.

Zo moet de wereld eruitzien! Vergeef daarom verbale onhandigheden en bel nooit het alarmnummer van de taalpolitie, maar pak een chablistje of desnoods een serestaatje. Kort gezegd: ontspan, doe een helderklinkende lach horen, en verlaat de tredmolen van het eufemisme. Vooruit gaat het dan, van komsa en zonder veel epizeuxes, ten langen leste! Ik wens u ten slotte een hartelijk L.D.S.P. tot aan onze bigiyari!

Over en uit.